

Geliş Tarihi:13.11.2018

Kabul Tarihi:09.12.2018

SPORMETRE, 2018,16(4),140-150

DOI: 10.1501/Sporm_0000000399

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ NEDEN AKTİF DEĞİLLER? KATILIMSAL ENGELLER*

Erkin ARSLAN¹, Ayşe Yağmur NAMLI², Seçkin DOĞANER³

^{1,2}Serbest Araştırmacı, ³Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Ankara

Öz: Araştırmada, üniversite öğrencilerinin serbest zamanlarında rekreatif etkinliklere katılımlarını engelleyen faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada bilimsel araştırma yöntemlerinden nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada Gürbüz ve ark (2012) tarafından geliştirilen “Boş Zaman Engelleri” ölçeği kullanılmıştır. Ölçek soruları 4'lü Likert tipte 18 sorudan oluşmakta ve 6 alt boyutu bulunmaktadır. Araştırmada ölçek sorularının dışında kişisel bilgileri analiz edebilmek için 7 adet demografik soru bulunmaktadır. Araştırma grubu, Ankara Üniversitesi'nde çeşitli fakültelerde eğitim gören toplam 538 öğrenciden oluşmaktadır. Normallik dağılımı sonucunda yapılan T-testi analizlerine göre, cinsiyet değişkeni ve birey psikolojisi alt boyutunda anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Fakülte değişkenine bakıldığında ise, tesis ve zaman alt boyutlarında anlamlı farklar tespit edilmiştir. Sınıf değişkenine bakıldığında, tesis alt boyutunda anlamlı fark görülürken, gelir düzeyi değişkeninde ise zaman alt boyutunda anlamlı fark tespit edilmiştir. Spor ilgilenme düzeyi değişkenine göre yapılan One Way Anova analizlerine göre ise, birey psikolojisi, tesis ve ilgi eksikliği alt boyutlarında anlamlı farklar tespit edilmiştir. Anlamlı farkların hangi gruplardan kaynaklandığı ise, yapılan Post-hoc testleri ile araştırma sonuçlarına dâhil edilmiştir. Araştırma sonuçlarına bakıldığında kadınlarda birey psikolojisinin serbest zaman engellerinde önemli bir faktör olduğu, fakülte açısından bakıldığında ise, spor bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin tesis yetersizliğinden, hukuk fakültesinde okuyan veya gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin ise zaman yönetimi konusunda engellerle karşılaştıkları görülmektedir. Spor ilgilenim düzeyine bakıldığında ise birey psikolojisinin, tesis yetersizliğinin ve ilgi eksikliğinin öğrencilerde serbest zaman engelleri yarattığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Serbest zaman, engel, katılım

Abstract: In the study, it was aimed to determine the factors that prevent the participation of university students in recreational activities in their leisure. Quantitative research method was used in scientific research methods. The "Leisure Barriers" scale developed by Gürbüz et al (2012) was used in the study. The scale questions consist of 18 questions with 6 sub-dimensions including 4 likert type. There are 7 demographic questions in the survey to analyze personal information besides scale questions. The research group consists of a total of 538 students from various faculties at Ankara University. According to the T-test analyzes conducted as a result of the normality distribution, a significant difference was found in the gender variables and the individual psychology sub-dimension. When faculty variables were examined, significant differences were found in facility and time sub-dimensions. When the class variable was examined, there was a significant difference in the facility sub-dimension, while in the income level variable, a significant difference was found in the time sub-dimension. According to One Way ANOVA analysis according to the level of sport interest level, significant differences were found in individual psychology, facility and lack of interest subscales. The groups from which significant differences are derived are included in the results of the post-hoc tests conducted. When the results of the research are examined, it is seen that the psychology of the individual is an important factor in the leisure time of the women and that the students who are studying in the faculty of sports sciences faculty of the faculty of the sports sciences and the students of the legal faculty or the high income level are obstructed by time management. When the level of sport interest is examined, it has been determined that individual psychology, lack of facility and lack of interest have created leisure time barriers in the students.

Keywords: Leisure, barrier, participation

*Bu araştırma, 10-13 Mayıs 2018 tarihinde Bodrum'da düzenlenen Uluslararası Rekreasyon ve Spor Bilimleri Kongresinde sunulmuştur.

GİRİŞ

Serbest zaman olgusu, ilkel toplumlardan, günümüze kadar süren, avcılık, mücadele ve hayatta kalma gibi temel ihtiyaçlar ile başlayan, zamanla insanları motive eden, eğlendiren, sosyal bir ağ sunan, katılımcılarını geliştiren ve eğiten özgürlükçü aktiviteler olarak karşımıza çıkmaktadır (Pearson, 2008; Roberts, 2010). Bu tip aktiviteler, çeşitli kültürlerde değişim gösterdiği gibi, halkın ilgisini çekebilecek çeşitli fiziksel aktivitelere de zemin sağlamış ve zaman içerisinde, iş dışında kalan zamanları değerlendirmek üzere planlanan bir tür aktivite alanı olarak düşünülmüştür (Hunnicut, 2006, s:55; Juniu, 2000; Torkildsen, 2005, s:11). İnsanların zorunlu zamanlar dışında kalan sürelerini aktif bir şekilde değerlendirmek istemeleri beklenen bir durum gibi görünse de, bu tip aktivitelere katılım; arzu edildiği halde katılamamak, yapılan aktiviteyi azaltmak veya aktivitelere karşı motivasyon düşüklüğü yaşamak gibi nedenlerden dolayı insanları olumsuz etkileyerek engeller oluşturmaktadır (Koçak, 2017a; Masmanidis, Gargalianos ve Kosta 2009). Bireylerin karşılaştıkları engelleri aşabilecek ya da yönetebilecek becerilerinin olduğu düşünülse de, bu tip aktiviteleri hazırlayan ya da yönetiminde yer alan kişilerin, katılımcıların karşılaşılabilecekleri engelleri aşmaları adına çeşitli teknikler uygulamalarının, olumsuzlukları giderme konusunda önemli olabileceği öngörülmektedir (Masmanidis, Gargalianos ve Kosta 2009). Bu anlamda kullanıcı dostu spor tesislerinin oluşturulması ve sağlanan sosyal desteğin artması, özellikle üniversite öğrencilerinin serbest zaman aktivitelerine olan ilgisinin ve dikkatinin yoğunlaşmasına neden olabileceği gibi (Kang ve ark, 2017), aktivitelerin çevresel olanaklar dâhilinde çeşitli ekipmanlarla desteklenerek yapılabilmesi ve bu sayede katılımcılarına her tür ortamda dinlenme ve eğlenme isteğini karşılayabilecek imkânlar sunması; olumsuzlukları aşmak adına bahsedilen yöntemlerden biri olarak görülebilir (Ji, Herriges ve Kling, 2016).

Serbest zamanların değerlendirilmesi ve karşılaşılan engellerin en aza indirilerek katılımın artırılması, küreselleşen günümüz dünyasında artık bir zorunluluk halini almıştır. Çünkü bu zamanların değerlendirilmesi, kişide yaşam doyumu ve eğlenceli bir meşguliyet duygusu sağlamakla birlikte, iş yaşamı ve sosyalleşme adına olumlu adımlar atılmasını sağlamaktadır (Kuykendall, Boerman, ve Zhu 2018). Sosyalleşme, özellikle sağlıklı bireylerin yetiştirilmesi ve bilinçlendirilmesi adına önemli bir olgu olarak görülmektedir, çünkü bu tip sosyal destekler kişilerde depresyonu azaltma, olumsuz stres algısını düşürme ve motivasyonu yükseltme gibi pozitif etkiler göstermektedir (Glover, 2018; Kang ve ark, 2017). Sosyalleşme ve aktif yaşam olgusu düşünüldüğünde ise ilk olarak üniversite yaşamı düşünülmelidir. Üniversite yıllarında alınan serbest zaman eğitimi, öğrencilerin ileriki yaşlarına daha dinamik, daha güçlü ve daha sağlam kişilikler ile devam etmelerine yol açacaktır (Lapa ve Ardahan, 2009). Bu tip eğitimler öğrencilerin ileride iş yaşamında karşılaşılabilecekleri olumsuz durumların önüne geçilmesini sağlamakla birlikte, onları iş ortamının sosyal yapısına uygun bir duruma getirerek, motivasyonlarını yüksek tutma, iş verimini artırma, sosyal beceri artırımı gibi olumlu roller sunabilecektir (Keleş ve Özbek, 2008).

Engellerin aşılması, rekreatif aktivitelere katılım sağlanması, sosyal faydalar sağladığı gibi, fiziksel aktivitenin desteklenmesi ve insan sağlığının olumlu yönde etkilenmesine de imkân vermektedir (Ramagosa, Eagles ve Lemieux, 2015). Son zamanlarda dünya çapında yer alan birçok araştırmada, kişilerde fiziksel aktivite eksikliği önemle vurgulanmaktadır; örneğin Amerika Birleşik Devletleri halkının yaklaşık dörtte birinin fiziksel aktivite yapmadığı, Kanada halkının yüzde elli altılık bir kısmının yeterli ölçüde aktif bir yaşam sürmediği ve bunun

obezite, kanser ve diyabet gibi hastalıklara yol açtığı vurgulanmaktadır (Kaczynski, ve Henderson, 2007). Ülkemize bakıldığında ise, Türkiye'nin bu açıdan daha farklı bir pozisyonda olduğu görülmektedir. Avrupa ve Asya toprakları üzerinde yer alan ve bu nedenle Batı ve Ortadoğu kültürlerini kucaklayarak seküler bir ülke konumunda olan Türkiye'nin fazla fiziksel aktivite içermeyen, geleneksel ve klasik bir serbest zaman yönetimi içerisinde olduğu düşünülmektedir (Gürbüz ve Henderson, 2014). Dünyanın en hızlı büyüyen ekonomilerinden biri olan Çin Halk Cumhuriyetinde, geçtiğimiz yirmi yılda politik değişimler nedeniyle, günlük, haftalık ve yıllık tatilleri de kapsayan serbest zaman artışları gerçekleşmiştir. Bu artışın, serbest zaman altyapısının geliştirilmesi ve turizmi de kapsayan bir rekreasyon ilgisi yarattığı görülmüş ancak halkın bu zamanları fiziksel aktivite ile değerlendiremediği ortaya çıkmıştır (Wei ve Stodolska, 2015). Literatüre bakıldığında, serbest zaman engellerinin, stratejik kolaylaştırıcılar yardımı ile aşılmaya çalışılmasının; sosyal çevreden gelen destek ile birlikte aktivitelerin sürekli hale getirilmesini ve bu sayede motivasyon düzeyinin yüksek tutulmasını sağlayacağı gibi (Gage ve Thapa, 2012; Jun ve ark., 2015), üniversite yaşamı içerisinde yer alan öğrencilerin rekreatif aktivitelere katılımını da artırabileceği varsayılmaktadır.

Aktivitelere katılımın, çeşitli kişisel ve kültürel tercihler ile gerçekleşebileceği ve katılımın, kolaylaştırıcı etkenler ile birlikte daha yüksek oranda ortaya çıkabileceği düşünüldüğünden, araştırmanın teorik yapısı “hiyerarşik serbest zaman kısıtlamaları teorisi” üzerine kurulmuştur. Teoriye göre serbest zaman etkinliklerine katılım ile kişisel tercihler arasında bir ilişki bulunmaktadır. Bu ilişki, cinsiyet, yaş, fiziksel kapasite, arkadaş çevresi, fiziksel ortam, ilgi ve kültürel değişkenler olarak görülmekte ve bu değişkenlerin rekreatif etkinliklere katılımı kısıtlamalara yol açabileceği öngörülmektedir (Godbey Crawford ve Shen, 2010; Mannell, Kleiber ve Staempfli 2006, s:116-118). Bu anlamda araştırmada, üniversite yaşamında öğrencilerin karşılaştıkları engeller belirlenmeye çalışılmış ve ortaya çıkan sonuçlar, literatürdeki benzer araştırmalar ile karşılaştırılarak, çözüm önerileri getirilmiştir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli:

Araştırmada bilimsel araştırma yöntemlerinden “nicel araştırma tekniği” kullanılmıştır. Nicel araştırmalarda deney ve gözlem, belgeleme, araştırma-soruşturma ve akılla kanıtlama önemlidir. Toplum bilimleri ile ilgili veriler görüşme, anket gizli gözlem, soru formatı vb. gibi araçlarla toplanabilir (Sönmez ve Alacapınar, 2017, s:41). Araştırmanın analizinde “betimsel istatistikler” kullanılmıştır. Betimsel istatistikler, bir değişkene ilişkin sayısal değerlerin toplanması, betimlenmesi ve sunulmasına olanak sağlayan istatistiksel işlemler olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, 2016, s:2-5).

Veri Toplama Aracı:

Veri toplama aracı olarak, Gürbüz ve ark. (2012) tarafından geliştirilen “Boş Zaman Engelleri” ölçeği kullanılmıştır. Ölçek toplam 6 alt boyuttan oluşmaktadır ve 4'lü Likert tiptedir. Demografik soruların dışında ölçekte 18 adet soru maddesi bulunmaktadır. Ölçek sorularında ters kodlanan soru maddesi bulunmamaktadır.

Evren ve Örneklem:

Araştırma evrenini Ankara Üniversitesi öğrencileri oluşturmaktadır. Aktif Lisans öğrencisi sayısı Rektörlükten “38.786” olarak bildirilmiştir. Bu gruptan toplam “538” öğrenci araştırmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır. Üniversiteden toplam “5” Fakülte araştırmaya dâhil edilmiştir. Öğrencilerin tamamı aktif olarak eğitim hayatına devam etmektedir. Çizelge

1’de araştırmaya dâhil edilen katılımcıların demografik bilgileri yüzdelerle dağılım olarak verilmiştir:

Çizelge 1: Araştırmaya Katılan Katılımcıların Demografik Bilgilerinin Yüzdelerle Dağılımları

		N	%
Cinsiyet	Erkek	243	45,2
	Kadın	295	54,8
Okuduğu Bölüm	Spor Bilimleri Fakültesi	39	7,2
	Siyasal Bilimler Fakültesi	130	24,2
	Hukuk Fakültesi	130	24,2
	Mühendislik Fakültesi	109	20,3
	Fen Fakültesi	130	24,2
Okuduğu Sınıf	I	60	11,2
	II	90	16,7
	III	164	30,5
	IV	224	41,6
Gelir Durumu	250 TL ve altı	18	3,3
	251-500 TL	132	24,5
	501-999 TL	210	39,0
	1000 TL ve üzeri	178	33,1
Spor Branşı İle İlgilenme Düzeyi	Evet	362	67,3
	Hayır	176	32,7
Toplam		538	100

Verilerin Yorumlanması:

Araştırmadan elde edilen veriler öncelikle Güvenirlik analizine tabi tutulmuştur. Kayış (2006)’ya göre, Cronbach’s Alfa (α) katsayısına bağlı olarak ölçeklerin güvenirliliği aşağıdaki gibi yorumlanmaktadır:

$0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçek güvenirliliği düşüktür.

$0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek güvenirliliği güvenilirdir.

$0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek güvenirliliği yüksek derecededir.

Çizelge 2’de gösterilen ve hesaplanan Alpha değerleri, araştırma modeline ilişkin verileri elde etmek için kullanılan ölçeklerin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Çizelge 2: Ölçeklerin Alt Boyutlarına İlişkin İç Tutarlılık Katsayıları

Alt Boyutlar	Cronbach Alpha	Ölçek Toplamı
Birey Psikolojisi	0,70	0,78
Bilgi Eksikliği	0,86	
Tesis	0,76	
Arkadaş Eksikliği	0,88	
Zaman	0,60	
İlgi Eksikliği	0,69	

Araştırmada hangi tür analizlerin yapılacağını belirlemek amacıyla normallik testleri uygulanmıştır. Normallik dağılımı ölçümlerinde, verilerdeki Çarpıklık (Skewness) değerlerinin -2 ve +2 arası, Basıklık (Kurtosis) değerlerinin ise -7 ve +7 arasında olduğunda, verilerin normal dağıldığı belirtilmektedir (Hair ve ark, 2010; Bryne 2010; Kline, 2011). Çizelge 3’de

yer alan verilere bakıldığında, verilerin normal dağılım gösterdiği görülmektedir. Bu nedenle araştırma verilerinin analizinde parametrik testler tercih edilmiştir.

Çizelge 3: Araştırma Verilerine İlişkin Çarpıklık Basıklık Değerleri

	N	Skewness	Kurtosis
Birey Psikolojisi	538	-,285	-,032
Bilgi Eksikliği	538	-,285	-,543
Tesis	538	-,580	,288
Arkadaş Eksikliği	538	,120	-,697
Zaman	538	-,311	,067
İlgi Eksikliği	538	,045	-,135

BULGULAR

Çizelge 5: Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	N	X	S	sd	t	P*
Birey Psikolojisi	Kadın	295	7,86	1,86	536	3,95	,000*
	Erkek	243	7,19	2,03			
Bilgi Eksikliği	Kadın	295	8,03	2,49		0,86	,385
	Erkek	243	7,84	2,46			
Tesis	Kadın	295	9,34	1,93		1,03	,300
	Erkek	243	9,16	2,03			
Arkadaş Eksikliği	Kadın	295	6,76	2,52		-1,90	,057
	Erkek	243	7,18	2,50			
Zaman	Kadın	295	7,91	1,79		1,46	,143
	Erkek	243	7,67	1,99			
İlgi Eksikliği	Kadın	295	7,35	2,22		1,60	,108
	Erkek	243	7,02	2,49			

(P*<0,05)

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre yapılan T-Testi analizi sonuçlarında, “Birey Psikolojisi” alt boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur, $t(536)=3,95$, $p<0,05$. Anlamlı farka göre, kadın katılımcıların ($X=7,86$), erkek katılımcılara göre ($X=7,19$) birey psikolojisi alt boyutunda daha yüksek puan aldığı tespit edilmiştir.

Çizelge 6: Spor Dahil İle İlgilenme Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Ölçek	İlgilenme	N	X	S	sd	t	P*
Birey Psikolojisi	Evet	362	7,38	1,97	536	3,04	,002*
	Hayır	176	7,93	1,91			
Bilgi Eksikliği	Evet	362	7,88	2,45		-0,79	,427
	Hayır	176	8,06	2,53			
Tesis	Evet	362	9,44	1,92		3,14	,002*
	Hayır	176	8,88	2,03			
Arkadaş Eksikliği	Evet	362	6,96	2,53		0,16	,871
	Hayır	176	6,93	2,49			
Zaman	Evet	362	7,85	1,92		0,87	,384
	Hayır	176	7,70	1,83			
İlgi Eksikliği	Evet	362	6,97	2,40		-3,22	,001*
	Hayır	176	7,67	2,17			

(P*<0,05)

Katılımcıların herhangi bir spor dalı ile ilgilenme durumuna göre yapılan T-Testi analizi sonuçlarında, “Birey Psikolojisi” $t(536)=3,04$, $p<0,05$, “Tesis” $t(536)=3,14$, $p<0,05$ ve “İlgi Eksikliği” $t(536)=-3,22$, $p<0,05$ alt boyutlarında anlamlı farklar bulunmuştur. Anlamlı farka göre, katılımcılar, “Birey Psikolojisi” alt boyutunda spor dalı ile ilgilenmeyen katılımcılar yüksek puan almışken ($X=7,93$), “Tesis” alt boyutunda, spor dalı ile ilgilenen katılımcılar yüksek puan almıştır ($X=9,44$). “İlgi Eksikliği” alt boyutunda ise, spor dalı ile ilgilenmeyen katılımcıların puanları yine yüksek bulunmuştur ($X=7,67$).

Çizelge 7: Fakülte Değişkenine Göre One-Way Anova Testi Sonuçları

Ölçek	Fakülte	N	X	S	F	P*	Fark
Tesis	Spor	39	9,97	1,59	4,92	,001*	Hukuk < Spor
	Siyasal	130	8,93	2,20			
	Hukuk	130	8,86	1,98			
	Mühendislik	109	9,61	1,75			
	Fen	130	9,48	1,89			
Zaman	Spor	39	7,79	1,82	3,09	,015*	Hukuk < Mühendislik
	Siyasal	130	7,94	1,75			
	Hukuk	130	7,36	1,94			
	Mühendislik	109	8,18	1,76			
	Fen	130	7,80	2,03			

($P^*<0,05$)

Katılımcıların okumakta olduğu fakülte değişkenine göre yapılan One-Way Anova Testi sonuçlarına göre, “tesis” alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur [$F(4, 533)=4,92$, $p<0,05$]. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için yapılan “Scheffe” testine göre ise, Hukuk Fakültesinde okuyan öğrenciler ($X=8,86$) ile Spor Bilimleri Fakültesinde okuyan öğrenciler ($X=9,97$) arasında fark olduğu saptanmıştır. “Zaman” alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur [$F(4, 533)=3,09$, $p<0,05$]. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için yapılan “Scheffe” testine göre ise, Hukuk Fakültesinde okuyan öğrenciler ($X=7,36$) ile Mühendislik Fakültesinde okuyan öğrenciler ($X=8,18$) arasında fark olduğu saptanmıştır.

Çizelge 8: Sınıf Değişkenine Göre One-Way Anova Testi Sonuçları

Ölçek	Sınıf	N	X	S	F	P*	Fark
Tesis	I	60	9,43	2,31	4,14	,006*	II. Sınıf < IV. Sınıf
	II	90	8,83	1,99			
	III	164	9,02	1,87			
	IV	224	9,56	1,90			

($P^*<0,05$)

Katılımcıların okumakta olduğu sınıf değişkenine göre yapılan One-Way Anova Testi sonuçlarına göre “tesis” alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur [$F(4, 533)=4,14$, $p<0,05$]. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için yapılan “Scheffe” testine göre ise, II. Sınıfta okuyan öğrenciler ($X=8,83$) ile IV. Sınıfta okuyan öğrenciler ($X=9,56$) arasında fark olduğu saptanmıştır.

Çizelge 9: Gelir Durumu Değişkenine Göre One-Way Anova Testi Sonuçları

Ölçek	Gelir	N	X	S	F	P*	Fark
Zaman	250 TL ve altı	18	8,66	2,52	4,34	,005*	1000 TL ve üzeri < 250 TL ve altı
	251 – 500 TL	132	8,06	1,87			
	501 – 999 TL	210	7,87	1,85			
	1000 TL ve üzeri	178	7,44	1,83			

(P*<0,05)

Katılımcıların gelir durumu değişkenine göre yapılan One-Way Anova testi sonuçlarına göre “zaman” alt boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur [F(4, 533)=4,34, p<0,05]. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için yapılan “Scheffe” testine göre ise, 1000 TL ve üzeri geliri olan öğrenciler (X=7,44) ile, 250 TL ve altı geliri olan öğrenciler (X=8,66) arasında fark olduğu saptanmıştır.

Çizelge 10: Ölçekten Elde Edilen Verilerin Korelasyon Katsayısı Analizleri

	Birey Psikolojisi	Bilgi Eksikliği	Tesis	Arkadaş Eksikliği	Zaman	İlgi Eksikliği
Birey Psikolojisi	1	,137**	,044	,203**	,288**	,054
		,001	,312	,000	,000	,215
	538	538	538	538	538	538
Bilgi Eksikliği	,137**	1	,364**	,156**	,151**	,121**
	,001		,000	,000	,000	,005
	538	538	538	538	538	538
Tesis	,044	,364**	1	,189**	,098*	,148**
	,312	,000		,000	,023	,001
	538	538	538	538	538	538
Arkadaş Eksikliği	,203**	,156**	,189**	1	,328**	,211**
	,000	,000	,000		,000	,000
	538	538	538	538	538	538
Zaman	,288**	,151**	,098*	,328**	1	,124**
	,000	,000	,023	,000		,004
	538	538	538	538	538	538
İlgi Eksikliği	,054	,121**	,148**	,211**	,124**	1
	,215	,005	,001	,000	,004	
	538	538	538	538	538	538

*. Korelasyon 0.05 düzeyinde anlamlı - **. Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlı.

Korelasyon katsayısı, iki değişken arasındaki ilişkinin miktarını bulup yorumlamak amacıyla kullanılmaktadır ve “0.70-1.00 = yüksek, 0.70-0.30 = orta, 0.30-0.00 = düşük” olarak yorumlanmaktadır. Korelasyon katsayısının “1.00” olması, mükemmel pozitif ilişkiyi; “-1.00” olması ise mükemmel negatif ilişkiyi göstermektedir (Büyüköztürk, 2016 s:31-32). Araştırma verilerinden elde edilen korelasyon katsayısı analizlerine bakıldığında, boyutlar arasında düşük korelasyon ilişkisi olduğu görülmektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırma sonuçlarına göre; kadın öğrenciler, erkek öğrencilere oranla birey psikolojisi alt boyutunda daha çok serbest zaman engeli ile karşılaşmaktadır. Adam, Hiamey ve Afenyo (2015) tarafından Ghana Üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman engellerinin belirlenmesine yönelik 1160 üniversite öğrencisine yapılan bir araştırmada, kadın öğrencilerin, erkek öğrencilere göre daha fazla serbest zaman engeli ile karşılaştığı görülmüş, aynı zamanda gelir

durumu düşük olan öğrencilerin, gelir durumu yüksek olan öğrencilere göre daha fazla serbest zaman engeli ile karşılaştığı tespit edilmiştir. Lapa ve Ardahan (2009) tarafından yapılan ve üniversite öğrencilerinin katılım nedenlerinin incelendiği bir araştırmada ise, gelir durumu olarak ailelerine bağlı olan öğrencilerin, serbest zaman aktivitelerine katılımında sorunlar yaşadıkları tespit edilmiştir. Doğaner ve Balcı (2017) tarafından yapılan benzer bir araştırmada ise, yüksek gelire sahip öğrencilerin, eğlence ve sosyal çevre amaçlı rekreatif aktivitelere katılırken, düşük gelire sahip öğrencilerin ise, bu tip aktivitelerden uzak kaldığı tespit edilmiştir. Bu tip sonuçlar araştırma sonuçlarımız ile benzerdir.

Araştırmada, öğrencilerin serbest zamanlarında başka bir spor dalı ile ilgilenmelerinin herhangi bir engel yaratmadığı, ancak tesis eksikliğinin onlar için önemli bir engel olduğu tespit edilmiştir. Masmanidis, Gargalianos ve Kosta (2009) tarafından 7 üniversiteden toplam 3041 üniversite öğrencisine yapılan ve sportif rekreasyonel aktivitelere karşı algılanan engellerin incelendiği bir araştırmada, öğrencilerin bilgi eksikliği ve aktivitelere erişim engelleri yaşadığı tespit edilmiştir. Araştırma aynı zamanda öğrencilerden sadece %30'luk bir kısmının tesisleri sportif amaçlarla kullandığını vurgulamıştır. Araştırma sonuçları bilgi eksikliği alt boyutunda araştırmamız ile farklılık göstermektedir. Araştırma aynı zamanda, tesisler yeterli olduğu halde bu tesisler ile ilgili yeterli bilgi verilmediğinden dolayı, kullanımının düştüğünü ifade etmektedir. Drakou, Tzetzis ve Mamantzi (2008) Yunanistan'daki üniversite öğrencilerinin serbest zaman engellerine dair yaptıkları bir araştırmada, özellikle küçük şehirlerdeki öğrencilerin, büyük şehirlerdeki öğrencilere oranlara tesis eksikliğine dayalı engeller yaşadıklarını tespit etmiştir. Araştırma spor tesislerinin öğrencilerin serbest zaman engellerini kaldırmak ve sağlıklı bir yaşam sunabilmek adına önemli bir etken olduğunu vurgulamıştır. Bu sonuçlar, araştırma sonuçlarımız ile benzerdir. Fakülte açısından incelendiğinde, Spor Bilimlerinde okuyan öğrencilerin, Hukuk Fakültesinde okuyan öğrencilere göre daha çok tesis sıkıntısı yaşadığı, Mühendislik Fakültesi öğrencilerinin ise, Hukuk Fakültesinde okuyan öğrencilere göre daha çok zaman engeli ile karşılaştığı tespit edilmiştir.

Koçak (2017b) tarafından yapılan benzer araştırmalarda, katılımcılar arasında cinsiyete dayalı ilişki bulunamazken, medeni durum değişkeni ve arkadaş eksikliği alt boyutlarında ilişki bulunmuştur. Söz konusu sonuçlar araştırmamız ile farklılık göstermektedir. Koçak (2017a) tarafından yapılan bir diğer araştırmada ise, kolaylaştırıcılar ve aktiviteler arasında pozitif bir bağlantı olduğu gözlenmiş ve katılım engellerinin yüksek olmasının, rekreatif faaliyetlere katılım oranını düşürdüğü vurgulanmıştır. Benzer bir sonuç Alexandris ve ark., (2017) ile Kang ve ark., (2017) tarafından farklı katılımcılar tarafından ortaya çıkan serbest zaman engellerinin incelendiği araştırmalarda da gözlenmiş olup, ortaya çıkan sosyal, fiziksel ve bireysel engellerin, içgüdüsel ve eğlence tarzı kolaylaştırıcılar ile birlikte motivasyonu artırarak engelleri aşmada yardımcı olduğu vurgulanmıştır. Bu tip sonuçlar serbest zaman engellerinin aşılmasında kolaylaştırıcıların önemini vurgulamaktadır.

Serbest zaman aktivitelerine karşı ilgi eksikliği ise, öğrenciler açısından bir serbest zaman engeli olarak görülmemiştir. Gürbüz ve Henderson (2014) tarafından yapılan bir araştırmada ise, erkek katılımcılarda arkadaş eksikliği algısının, kadınlara oranla daha fazla serbest zaman engeli yarattığı ancak ilgi eksikliğinin katılımcılar tarafından herhangi bir serbest zaman engeli yaratmadığı tespit edilmiştir. Arkadaş eksikliği algısı araştırma sonuçlarımız ile farklılık gösterirken, ilgi eksikliği algısı araştırma sonuçlarımız ile benzerdir. Park, Yoh ve Park, (2015) tarafından Amerika'da okuyan 116 Asyalı öğrenci üzerinde yapılan bir araştırmada ise, ilgi ve zaman eksikliği alt boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Araştırmamızda ilgi eksikliği katılımcılar tarafından bir engel olarak görülmezken, zaman yetersizliği öğrenciler tarafından önemli bir engel olarak görülmüştür. Bu sonuçlar araştırma sonuçlarımız ile benzerdir.

Öğrenim görülen sınıf ve gelir durumu değişkenlerine ait araştırma sonuçlarına bakıldığında ise, IV. Sınıfta okuyan öğrencilerin, II. Sınıfta okuyan öğrencilere göre daha çok tesis engeli ile karşılaştığı görülürken, gelir durumu 250 TL ve altında olan öğrencilerin, 1000 TL ve üzerinde gelir durumu olan öğrencilere göre daha çok zaman engeli yaşadığı tespit edilmiştir. Qiao (2017) tarafından toplam 630 öğrenciye yapılan ve farklı üniversitelerde okuyan öğrencilerinin serbest zaman aktivitelerine katılım engellerinin incelendiği bir araştırmada, özellikle yabancı öğrencilerin maddi sıkıntılar ve zaman yetersizliği nedeniyle serbest zaman aktivitelerine katılmada engeller yaşadığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, araştırma sonuçlarımız ile benzerdir.

Kuykendall, Boemerman, ve Zhu (2018), sosyal, fiziksel ve yapısal özelliklerin, kişilerde serbest zaman engelleri yaratabileceğini vurgulayarak, bu tip engellerin aşılması için çeşitli davranışsal ve bilişsel stratejiler kullanılmasını önermektedir. Stone ve ark., (2018) ise, etnik ve ırksal olguların, serbest zaman aktivitelerine ulaşmada engel yaratabileceğini vurgulayarak, bu durumun tersine çevrilebilmesi için rekreasyon sistemleri modelinin kullanılıp kullanılmayacağını test etmiş ve sonuç olarak ortaya çıkan engellerin daha çok algılanan faydanın düşük olmasından kaynaklandığını tespit etmiştir. Glover (2018) tarafından yapılan bir araştırmada, sosyal izolasyon kavramının tehlikelerinden bahsedilmiş ve günümüzde bu olumsuz durumun serbest zaman aktivitelerine katılımı negatif yönden etkilediği vurgulanmıştır. Araştırmacı, obezite ve sigara gibi zararlı bir alışkanlık olarak gördüğü sosyal çevre eksikliğinin sağlıklı bir yaşam için tehdit oluşturduğunu ve bu durumun serbest zaman engeli yarattığını açıklamıştır.

Literatürde yer alan benzer araştırmalardan da görülebileceği gibi; serbest zaman engellerinin insanlar tarafından kolaylaştırıcı stratejiler ile aşılabilmesi, karşılaşılan fırsatların değerlendirilmesi ve bu sayede memnuniyeti artırabilecek çalışmaların yapılması, katılımcıları motive etmekte ve rekreatif aktivitelere dahil olma sürecinde önemli bir rol oynamaktadır (Gürbüz ve Henderson, 2014; Gürbüz ve ark., 2017; Sarol ve ark., 2016). Aynı zamanda bu sonuçlar “Hiyerarşik Serbest Zaman Teorisi” kavramında anlatılan, serbest zaman engellerinin sosyal, fiziksel, cinsiyet, ilgi durumu ve kültürel değişkenler gibi olgulardan etkilendiğini ortaya koyan düşünceleri destekler niteliktedir.

ÖNERİLER

Araştırma Sonuçlarının Uygulanmasına Yönelik Öneriler:

- Üniversite tarafından sağlanan tesis hizmetleri genişletilebilir ve saatleri artırılabilir.
- Tesislerin kullanımı ve ücretlendirilmesi yeniden yapılandırılabilir.
- Öğrenciler tesislerde görevlendirilebilir ve gün içerisinde farklı aktiviteler planlanabilir.

Araştırmaya Yönelik Öneriler:

- Araştırmaya, Ankara içerisinde yer alan diğer üniversite öğrencileri dâhil edilebilir.
- Araştırmaya farklı Nicel ölççekler eklenerek, daha fazla boyut analiz edilebilir.
- Araştırmaya Nitel ölçüm metotları eklenerek, neden ve sonuçlar zenginleştirilebilir.

KAYNAKLAR

1. Adam, I., Hiamey, S. E., & Afenyo, E. A. (2015). Leisure constraints in the university setting in Ghana. *Annals of Leisure Research*, 18(1), 145-158.
2. Alexandris, K, Du, J, Funk, D, & Theodorakis, N. D. (2017). Leisure constraints and the psychological continuum model: a study among recreational mountain skiers. *Leisure Studies*, 36(5), 670-683.

3. Bryne B.M. (2010), *Structural Equation Modeling With AMOS. Basic Concepts, Applications and Programming*. (2th Edition). New York, Routledge Press.
4. Büyüköztürk Ş. (2016), *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum*, Pegem Akademi, Ankara.
5. Doğaner S, ve Balcı V. (2017). Ankara üniversitesi öğrencilerinin serbest zamanlarında egzersize katılma sıklıkları ve nedenleri, *SPORMETRE*, 2017, 15 (3), 119-128.
6. Drakou, A., Tzetzis, G., & Mamantzi, K. (2008). Leisure constraints experienced by university students in Greece. *Sport Journal*, 11(1).
7. Gage III, R. L., & Thapa, B. (2012). Volunteer motivations and constraints among college students: Analysis of the volunteer function inventory and leisure constraints models. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, 41(3), 405-430.
8. Glover, T. D. (2018). All the Lonely People: Social Isolation and the Promise and Pitfalls of Leisure. *Leisure Sciences*, 40(1-2), 25-35.
9. Godbey G, Crawford Dw, Shen Xs (2010), Assessing hierarchical leisure constraints theory after two decades. *Journal of Leisure Research*, 42: 111.
10. Gürbüz, B, Öncü, E. ve Emir, E. (2012), “Leisure Constraints Questionnaire: Testing the Construct Validity” 12th International Sports Sciences Congress, 339-343, 12-14 December, Denizli, Turkey, 2012
11. Gürbüz, B. (2017), *The Conception and Perception of Leisure in Turkey*. In K. Henderson, & A. Sivan, (Eds), *Leisure from International Voices*, Champaign, IL: Sagamore Publishing, (2017).
12. Gürbüz, B., & Henderson, K. A. (2014). Leisure activity preferences and constraints: Perspectives from Turkey. *World Leisure Journal*, 56(4), 300-316.
13. Gürbüz, B., & Henderson, K. A. (2014). Leisure activity preferences and constraints: Perspectives from Turkey. *World Leisure Journal*, 56(4), 300-316.
14. Hair J.F, Black W.C, Babin B.J, Anderson R.E. (2010), *Multivariate data analysis: A global perspective*. Pearson: Upper Saddle River, NJ.
15. Hunnicut BK. (2006), *A Handbook of Leisure Studies, Part 1, Chapter 4, “The History of Western Leisure”*, Edited By, Rojek C, Susan MS and Veal AJ. Palgrave Macmillan Press, London.
16. Ji Y, Herriges JA, Kling CL (2016), Modeling recreation demand when the access point is unknown. *American Journal of Agricultural Economics*, 98: 860-880.
17. Jun J, Kyle G, Graefe A, Manning R (2015), An Identity-Based Conceptualization of Recreation Specialization, *Journal of Leisure Research*, 47: 425-443
18. Juniu S. (2000), Downshifting: Regaining the essence of leisure. *Journal of Leisure Research*, 32: 69.
19. Kaczynski, A. T., & Henderson, K. A. (2007). Environmental correlates of physical activity: a review of evidence about parks and recreation. *Leisure Sciences*, 29(4), 315-354.
20. Kang, H. Y, Kim, H. H, Choi, H. W, Lee, W. I, & Lee, C. W. (2017). Relationship between Leisure Facilitators and Serious Leisure among Female Korean College Soccer Participants. *Asian Social Science*, 13(4), 117.
21. Kayış A. (2006), “Güvenirlilik Analizi (Reliability Analysis)”, *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, 2.Baskı, Editör: Kalaycı Ş. Asil Yayınları, Ankara.
22. Kelepçe, M, ve Özbek, O. (2008). Gençlik ve spor genel müdürlüğü personelinin örgütsel sosyalleşme düzeyleri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(3), 113-123.
23. Kline R.B. (2011), *Principles and Practice of Structural Equation Modeling*, New York: The Guilford Press. USA.
24. Koçak, F. (2017a). Leisure Constraints And Facilitators: Perspectives From Turkey. *European Journal of Physical Education and Sport Science*.
25. Koçak, F. (2017b). The Relationship Between Leisure Constraints, Constraint Negotiation Strategies and Facilitators with Recreational Sport Activity Participation of College Students. *College Student Journal*, 51(4), 491-497.
26. Kuykendall, L, Boerman, L, & Zhu, Z. (2018). The importance of leisure for subjective well-being. *Handbook of well-being*. Salt Lake City, UT: DEF Publishers. DOI: nobascholar. com.
27. Lapa, T. Y., ve Ardahan, F. (2009). Akdeniz üniversitesi öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerine katılım nedenleri ve değerlendirme biçimleri. *Spor bilimleri dergisi*, 20(4), 132-144.
28. Mannell C, Kleiber Da, Staempfli M (2006), *A Handbook of Leisure Studies, Part 2, Chapter 7, “Psychology and Social Psychology and the Study of Leisure”*, Edited By, Rojek C, Susan MS and Veal AJ. Palgrave Macmillan Press, London.
29. Masmanidis, T., Gargalianos, D., & Kosta, G. (2009). Perceived constraints of Greek university students’ participation in campus recreational sport programs. *Recreational Sports Journal*, 33(2), 150-166.
30. Park, Y., Yoh, T., & Park, M. (2015). Testing a Leisure Constraints Model in the Context of Asian International Students. *International Journal of Sport Management, Recreation and Tourism*, 20, 58-83.

31. Pearson Q.M. (2008), Role Overload, Job Satisfaction, Leisure Satisfaction, and Psychological Health Among Employed Women, *Journal of Counseling and Development: JCD*, 86: 57.
32. Qiao, G. H. (2017). Comparison of Chinese and Korean Students Understanding Their Constraints on Participation of Leisure Activities context of Environmental education. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 13(7), 4281-4290.
33. Roberts K (2010), *Sociology of Leisure, ISA (Editorial Arrangement of sociopedia.isa)*, 1: 13.
34. Romagosa, F., Eagles, P. F., & Lemieux, C. J. (2015). From the inside out to the outside in: Exploring the role of parks and protected areas as providers of human health and well-being. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 10, 70-77.
35. Sarol, H., Gürbüz, B., Çimen, Z., & Emir, E. (2016), "Perceived Constraints and Motivation To Physical Activity Participation" 14th International Sports Sciences Congress, 299, 1-4 November, Antalya, Turkey, 2016.
36. Sönmez V. ve Alacapınar G.F. (2017), *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Anı Yayıncılık, Ankara.
37. Stone, G. A., Gagnon, R. J., Garst, B. A., & Pinckney, H. P. (2018). Interpreting perceived constraints to ethnic and racial recreation participation using a recreation systems approach. *Loisir et Société/Society and Leisure*, 41(1), 154-170.
38. Torkildsen G. (2005), *Leisure and Recreation Management*, 5th Edition, Routledge Taylor ve Francis Group, USA.
39. Wei, X., & Stodolska, M. (2015). Leisure in urban China: General patterns based on a nationwide survey. *Journal of Leisure Research*, 47(3), 373-387.